

POHOD

IZHAJA VSAKO SOBOTO

 Letna naročnina 40 Din. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica 8, telefon št. 2109
 Račun poštne hranilnice št. 16.160. — Rokopisov ne vračamo. — Inzeratov ne sprejemamo!

Štev. 8.

V Ljubljani, dne 29. oktobra 1932.

Leto I.

Stanovanjsko vprašanje

Vsa povojna leta predstavlja najhujše breme v naši državi za malega človeka stanovanjska najemina. Polovico ali pa še več svojih mesečnih prejemkov morajo delavci, državni in privatni uslužbenci ter upokojenci odšteti za najemnino svojih boriš stanovanj. Zaradi tega za ostalo življenje družin teh slojev našega naroda preostaja tako majhen del prejemkov, da isti ne zadostuje niti za najnujnejše življenjske potrebščine.

Veliko se je že pisalo o odpravi tega zla, ki je zadnja leta po ukinitvi stanovanjske zaščite vedno hujše. Poskušalo se je z različnimi načini, sestavljale so se resolucije na shodih, predlagali predlogi parlamentu in vladi, a do sedaj v naši državi še ni prišlo do odgovarjajoče in pravične rešitve stanovanjskega vprašanja.

Z devalvacijo denarja se je v vseh povojnih državah Evrope izvršila velika pregrupacija gospodarske strukture posameznih slojev naroda. Oni, ki so živeli pod tako zvanimi urejenimi predvojnimi razmerami od zaslužka svojih rok in duha, so po vojni bili potišnjeni na najnižji gospodarski nivo. Posamezne države, med njimi tudi naša, niso znale osigurati takih prejemkov, ki bi odgovarjali porastu cen za življenjske potrebščine. Tako se je vsa peza spremenjena gospodarske strukture v prvi vrsti prevrnila na fiksne nastavljenice, državne in privatne, aktivne in upokojene ter na delavce.

Beati possidentes, posedujoči so branili svojo posest, ki je obdržala svojo vrednost, medtem ko je denar propadal. Neposedujoči pa so že zaradi tega, ker so zaslužili za svoje delo manj vreden denar, bili onesposobljeni za vsako večjo borbo, ki bi prinesla trajen uspeh. To smo doživeli v naši državi pri vseh akcijah, ki so bile podvzete za pobijanje draginje, kamor spada v prvi vrsti zmanjšanje previsokih najemnin.

Ugotoviti pa je tudi še dejstvo, da so se v naši državi vsa gospodarska vprašanja pod tako zvanimi političnimi režimi reševala iz strankarsko političnih vidikov, ko so se vitalni državni in narodni interesi morali podrediti partijski vsemogočnosti ter partizanski samovolji in strasti.

Šesti januar 1929 je prekinil s partizanstvom in začrtal nove smernice. Narodna skupščina in senat sta bila izvoljena za gospodarsko delo, da ustvarita močne temelje za razvoj in napredek vseh slojev, torej vsega jugoslovanskega naroda.

Januarja meseca t. l. se je na poziv ministrstva za socialno politiko in narod. zdravje vršila v Beogradu anketa o stanovanjskih najemninah. Na tej anketi so bili predstavniki posedujočih in neposedujočih. Ta anketa ni mogla prinesiti nobenega pozitivnega rezultata, ker so zastopniki hišnih posestnikov iznašali, da država ne sme v tem oziru ničesar podvzeti, ker bi bilo to v škodo gospodarstva. Zastopniki najemnikov pa so pokazali na vso bedo delovnega ljudstva, ki za slaba in nehigijska stanovanja mora plačevati horendne vsote in pri tem s svojimi dru-

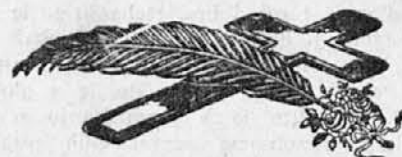
žinami stradati. Iznašlo se je, da je v Beogradu okoli 1300, v Zagrebu okoli 600, v Ljubljani okoli 300 stanovanj praznih, ker hišni posestniki zahtevajo tako visoke najemnine, da jih reflektanti ne morejo plačati.

Sestavljene so bile tudi komisije, ki so pripravile razne zakonske osnutke za rešitev stanovanjskih najemnin. Ti osnutki so bili predloženi vladi, kjer čakajo rešitve. Od različnih strani se iznaša, da ni misliti na to, da bi se dobila večina v narodni skupščini in senatu za nov stanovanjski zakon. Govori se, da je samo v Beogradu zazidanega denarja, ki je izposojen, v iznosu ca. 1 in pol milijarde dinarjev. Ta denar se mora obrestovati po 8% in da je že to najjačji argument, da morajo zgrajene hiše nositi najmanj 12%, ker sicer se hipoteka nikdar ne more amortizirati. Iznašalo se je tudi to, da bi v slučaju sprejetja stanovanjskega zakona nihče v naši državi ne gradil novih stavb, ker denar ne bi bil dobičkanosno naložen.

Začela se je torej stara pesem z malo spremenjenim napevom. Zopet so na dnevnem redu isti argumenti, samo da se sedaj ne iznašajo v imenu partije in njenega »poslanstva« za rešitev naroda, nego v imenu in v obrambo gospodarstva. In sicer gospodarstva, ki bi še naprej osiguralo prekomerne čiste dohodke hišnim posestnikom na račun najemnikov, ki tvorijo v vseh večjih krajih naše domovine ogromno večino prebivalstva. Takega gospodarstva, ki bi z oderuški najemninami omogočalo amortizacijo investiranega denarja v petih ali desetih letih in s tem prekomerno in krivično bogatelo posameznike na račun splošnosti in v škodo ogromne večine delovnega ljudstva. Takega gospodarstva, ki se pri vsaki priliki sklicuje na visoko obrestno mero v denarnih zavodih samo radi tega, da bi s tem zabilisalo svoje postopanje.

Država mora za vsako ceno to zlo zajeti pri korenu in z zakonom določiti obrestno mero. Tu je glavni vzrok prekomerni izrabi stanovanjskih najemnikov s strani hišnih posestnikov. Ako bi mi imeli zakon o obrestni meri, kjer bi bile določene tudi sankcije za zlorabo, potem je čisto sigurno, da bi se stanovanjsko vprašanje dalo lažje rešiti. Sedaj pa, ko kapitalist oziroma hišni posestnik vidi, da ni zakonskih sankcij proti oderuštvo pri obrestni meri, ko se denar izposoja z obrestmi do 25 ali pa še celo več odstotkov, je čisto jasno, da hišni posestnik skuša doseči isto obrestovanje tudi za svoj v hišah naloženi kapital.

Treba se je enkrat odločiti, da se zamujeno popravi in omogoči našemu narodu zdrav razvoj. Iz državnega vidika je nujno potrebno, da se za delavstvo, državne in privatne uslužbence zasigurajo cenena in higijska stanovanja. Ne sme se dopustiti, da se družine državnih in privatnih uslužbencev in delavstva v zakotnih predmestjih v barakah in zasilnih stanovanjih fizično in duševno kakor tudi moralno ugonablajo. Ne sme se pripustiti, da se otroci teh stanov našega

VSEH MRTVIH DAN...

Vas, zabljeni grobovi,
 kjer križ ne kamen ne stoji,
 ki niste venčani s cvetovi,
 kjer luč nobena ne brli.

Vas, zapuščeni grobovi na Suhem bajerju na Dobrudži, na Solunu in na Bazovici, se spominjamo nacionalisti. Vam, ki ste umirali za idejo jugoslovanstva in imate svoj poslednji dom v zapuščenih grobovih, je postavljen mogočen spomenik. Od Triglava do Vardarja sega, a manjkajo mu najlepši okraši — manjka Goriška — manjka Istra — manjka naš Korotan.

Ob vaših zapuščenih grobovih bomo prižigali sveče in spleтали vence obljube, da bomo uporabili vse svoje moči in vse svoje sposobnosti, da bo ta spomenik mogočen, kristalno čist na znotraj in zunaj, da bo vreden vaših žrtev in našega ponosa.

Spomin na vas, žrtve ideje jugoslovanstva, nam daje moč, in obljuba na vaših grobovih je bila in bo tudi v bodoče, zvezda vodnica našega dela.

naroda že v najnežnejši mladosti nalezejo raznih boleznih in da poleg tega tudi duševno propadajo, ako hočemo imeti v bodočnosti zdrav naraščaj in s tem zdrav narod. Za dosego tega nobena žrtev ne more in ne sme biti prevelika. Ta žrtev pa ne sme obremenjevati samo poedince, nego splošnost, ves narod po njegovi gospodarski strukturi in moči.

Res je, da je obča kriza zajela tudi naš narod in našo državo in da se sedaj najbolj nazorno kažejo posledice napačnega gospodarstva v onih povojnih letih, ko je bila tako zvana gospodarska konjunktura. Če so se takrat naredile napake, ki sedaj ogromno večino našega naroda vedno huje pritiskajo, potem mora vendar enkrat priti do preokreta!

Narodna skupščina in senat sta zopet sklicana. Napovedujejo se razni zakoni za omiljenje krize, razdolžitvev kmetskega stanu itd.

In vendar je odločna in korenita sprememba nujna in neodložljiva. Naše gospodarstvo je bolno, bremena niso pravilno in pravično razdeljena. Ogromna večina delovnega ljudstva komaj živi! Oderuštvo in navijanje cen zavzemata vedno večji obseg. Najbolj nujna sta zakona o obrestni meri, ki naj določa maksimalno obrestno mero in onemogoča oderuštvo in o stanovanjskih najemninah, ki določa maksimalne najemnine in onemogoča oderuštvo s stanovanjskimi najemninami!

Odložitev ali zavlačevanje teh dveh vprašanj pomeni povečanje bede delovnih slojev našega naroda. Kam bo to privedlo, si lahko vsak jugoslovanski patriot sam izračuna. Tega naj se zavedajo naši gg. senatorji in poslanci pri svojem zakonodajnem delu. D. J.

Zdravo, mladina!

Kdor je prisostvoval sprevedu, ki se je vršil 22. t. m. v proslavo 20letnice kumanovske bitke, kdor je bil navzoč pri zaključku te manifestacije pred mestnim magistratom, ta je moral z največjim veseljem in zadovoljstvom ugotoviti, da je naša mladina v jedru zdrava in prepojena z nacionalnim čutom ravnatoka, kot je bila prepojena ona revolucionarna mladina, ki je leta 1912. zasnovala Preporod in vrgla v srca naših takratnih mladev idejo ustvaritve Jugoslavije na ruševinah Avstrije. Mestni trg je odmeval od nacionalnih vzklikov naše današnje mladine, moško in žensko srednješolsko dijaštvo se je kosalo v izražanju nacionalnega navdušenja, jedro pa so tvorili naši Preporodovci.

Mladina je torej dobra, treba jo je le zainteresirati, treba ji dati le prilike, da pokaže javno vse ono, kar nosi v svojih dušah. Ne zapirajte mladine v zatehne sobe, ne mučite je z globokimi problemi, ne silite je k razmišljanju o raznih brezplodnih, popolnoma nepraktičnih vprašanjih! Dajte ji vedno nove pobude in novih prilik, da se izživi in da premaga ono večino Slovencev prorojeno sramežljivost, ki nam preprečuje javno in glasno manifestiranje svojih občutkov in dela iz nas vsaj na videz mrtvo, apatično maso.

Mladina je naša bodočnost, njej posvečajmo vso pažnjo naših mi, nacionalisti, ki nam ni za politiko in za osebne interese, njej moramo ustvarjati vedno znova možnosti, da se izživi tudi zunaj in oprsti vseh onih po naši suženjski preteklosti skovanih spon, ki nas delajo še danes za črnogledne pesimiste. Le tako se bo uresničil divni izrek generala Ilića:

»Bog in mladina, čuvajta Jugoslavijo!«

V imenu kulture . . .

Ljubljanska kulturna institucija pripravlja novo petardo proti našemu nacionalnemu ponosu. Napoveduje se nam nov film, v katerem poje svetovni pevec italijanske popevke v originalu. Najbrže je hotelo vodstvo Matice podčrtati izvajanja »Pohoda« v zadnji številki o potrebi poddržavljenja vseh kinematografov. Mogoče ima vodstvo še kako drugo zavestno ali podzavestno namero, mi tega ne bomo raziskovali. Konstatiramo samo dejstvo in pa naše odločno nacionalno stališče.

V onem jeziku, v imenu katerega se je naš jezik preganjal iz vseh naših slovenskih šol v zasebnem ozemlju — v onem jeziku, v imenu katerega so se naši ljudje izsesavali, sramotili, ponižali in pobijali — v onem jeziku, v imenu katerega so morali naši ljudje v kazemate in internaciji — v onem jeziku, v imenu katerega so naši rojaki, preganjani radi svojega nacionalnega prepričanja morali bežati preko meje — v onem jeziku, v imenu katerega so se oskrunjevale naše žene in dekleta — v onem jeziku, v katerem je bilo izrečnih na milijone let zopora pred posebnim tribunalom — v onem jeziku, v imenu katerega so se postavljali naši mučeniki na morišča — v jeziku, ki je ta moralna dejanja izvršil, se v naši Ljubljani ne bo in ne sme predvajati prav nobena, pa četudi kulturna dobrina.

Jezik, v katerem je bilo izrečenih v vsej naši zgodovini na naš narod največ sramotilnih psovov v pisani in govornjeni obliki, jezik, ki je zastrupljal z najbolj podlimi klevetami evropsko ozračje, samo zato, da razkosa in uniči našo svobodo, ta jezik v Ljubljani nima mesta.

Naša beseda je resna in prepričani smo, da jo bodo merodajni krogi slišali in jo tudi upoštevali. Če bi pa šli preko teh naših opominov, odklanjamo že v naprej vsako odgovornost. Vsekakor opozarjamo in pozivljamo vse narodno čuteče Ljubljančane, da take filme, pa tudi, če bi se servirali v imenu kateresikoli kulturne važnosti in nujnosti, z vso odločnostjo odklanjajo. Spomnimo se dogodkov s prof. Webrom v Trstu, zamislimo si, koliko let težkega zopora, koliko muk in koliko sramotenja so doživeli vsi oni, ki jim je priklopela na jezik ena sama beseda naše narodne pesmi. »Bodimo možje in ne šalobarde«, je napisal »Pohod«, to velja v tem primeru dvakrat. Milo za drago!

u v.

K članku »Kumanovo« nam piše prijatelj: Res je, da smo Slovenci dobro poznali Custozzo in Radeckega. Koliko pa je Slovencev, ki poznajo po imenu in pomenu Kumanovo in Putnika. Treba nam je še mnogo nacionalne vzgoje, da bomo poznali in pojmovali pravilno svojo zgodovino.

Za slovansko kulturo

Žalostno je res poglavje o naši narodni zavesti in našem narodnem ponosu. Človek išče razlogov za to pomanjkanje in mora priti do zaključka, da je temu krivo naše stoletno in stoletno suženstvo pod tujim jarmom. Malo jih je, ki bi znali pravilno oceniti ono bivšo avstrijsko šolo, ki nam je na najrafiniranejši način vcepljala nemško mentaliteto, da se tega nismo niti zavedali. Nemški narod se je samega sebe po Nitschejevi filozofiji naduto smatral za največji in za najkulturnejši narod na svetu. V svetovni vojni se je pokazalo, da je ta nemška domišljavost zrastle v tako absurdnost, da so se Nemci s svojo kulturno krono zamerili vsemu svetu. Številni Slovenci, ki niso poznali drugih kultur in ne imeli potrebne temeljiteje izobrazbe, so tem besedam verjeli in verjeli so tem rajše, ker so poznali nemški jezik, ki so ga zato smatrali za nekaj boljšega.

Ravno tako so se našli Slovenci in Hrvati, ki so na obalah Jadranskega morja kaj radi laškutarili, četudi so bili njihovi govori jugoslovansko usmerjeni.

Majhen človek se ne more otresti take miselnosti in vedno v svoji hlapčevski naravi misli, da sta nemščina in laščina nekaj finejšega kot slovenščina. Drugi razlog take miselnosti je treba iskati v dejstvu, da ne obvlada naš človek popolnoma slovenskega jezika, slovenske zgodovine in slovenske kulture. Kdor pozna temeljito slovenski jezik, slovensko zgodovino in slovensko kulturo, ta zna tudi pravilno oceniti tujo kulturo in pride kaj kmalu do prepričanja, da je naš jezik mnogo lepši kot nemščina in ravno tako lep kot laščina; naša kultura pa relativno ne zaostaja za nemško in prav gotovo ne za italijansko.

Zato je treba pri mladini začeti in jo vzgajati v narodni kulturi in zgodovini ter jo naučiti temeljito lastnega jezika, kakor to delajo drugi narodi. V pouku zgodovine je treba pokazati mladini, kako je naš narod v preteklosti trpel, koliko krat je bil ponižan in žaljen, kako so ga bičali, kako zaničevali in kako so nemški in laški listi razpravljali o balkanskih ušeh in stenah.

Dejstvo, da so slovanstvo na različnih mednarodnih sestankih prezirali, da niso dopustili nikdar nobenega slovanskega jezika kot razpravnega jezika, dočim so dopuščali kot take jezike celo manjvredne jezike kot je španščina, mora v nas izzvati upor, ki zahteva retorizjo. Le učimo se pri Čehih, ki ne izpregovorijo nikdar nemške besedice, četudi znajo nemški jezik in dosledno odklanjajo vsak nemški odgovor. Zato so v kulturnem in gospodarskem oziru danes prvi slovanski narod. Poznal sem pri vojaki pred vojno akademično izobraženega Čeha, katerega je general nekaj vprašal v nemškem jeziku, omenjeni češki aka-

demik pa mu je pogumno odgovoril: »frštee niht«. Nato se je nadaljeval pogovor v češkem jeziku.

Ali ljudje v resnici še vedno mislijo, da brez nemške znanosti ali laške umetnosti ne morejo polnoveljavno izhajati? Za svojo osebo nisem že skoro 25 let potreboval prav nobene nemške znanstvene knjige in sem redno našel isto znanost pri drugih slovanskih narodih, n. pr. pri Čehih, ki obdelavajo zgodovino in kulturna vprašanja z našega slovanskega stališča za nas mnogo bolj objektivno, pravično in simpatično. Pri Čehih dobimo slovansko vprašanje lepo obdelano in pravičnejše kakor pri Nemcih, in umetnost drugih narodov je ravno tako velika kakor laška. Mi Jugoslovani imamo doma toliko narodnega bogastva in narodne kulture z velezanimivo narodno zgodovino, da nam je ni treba iskati v tujih knjigah. Samo poznati je treba te jugoslovanske zadeve, potem bo naša narodna zavest bolj živa in naš naroden ponos bolj odločen. Zato proč s tujimi kulturami in tujo zgodovino, učimo se naših lastnih! Potem nas bodo tudi drugi narodi bolj cenili in spoštovali, kakor so nas do sedaj. Pri drugih narodih pa se učimo samo njihovega ponosa in njihove narodne zavesti. Učimo se slovanskih jezikov, ker enkrat mora priti za Slovence dan vstajenja in lepše bodočnosti. Samo Slovanstvo bo lahko prineslo človeštvu lepše življenje in srčno kulturo, kajti Slovani smo narod ljubezni.

Kdor pa potrebuje tujih jezikov, naj se jih sam nauči. Država pa naj bi skrbela, da se poučujejo na naših narodnih šolah slovanski jeziki. Politiki in narodni gospodarji pa naj iščejo boljšega stika s slovanskimi narodi.

Nasproti temu bi se moglo ugovarjati, da se v trgovini potrebuje znanje nemščine in italijansčine. V tem primeru je treba brezdvomno gotovega obzira. Toda kdor kupuje, naj kupuje v svojem jeziku, ker je interes prodajalca, da nastavi našega človeka za prodajo njegovega blaga. Če pa prodajamo, ne vsiljujmo svojega znanja tujih jezikov. Če je v družbi večina Slovanov, govorimo izključno in brezobzirno, toda v oblikah dostojnosti, svoj narodni jezik. Nikjer ne smemo pokazati naših slabosti in četudi ni vse zlato, je treba večkrat v narodnem interesu svoje slabosti prikriti in preje narodno stvar hvaliti kot grajati. Kdor pa ne zna hvaliti, naj vsaj molči.

Imamo svojo narodno državo, toda z mlačnostjo jo ne bomo ohranili, ampak samo z živjo narodno zavestjo in s prvim nedomišljavim ponosom. Tu je treba podrobnega dela, dela od osebe do osebe, vztrajnega dela, dokler ne bomo našli svoj prostorček na solncu, katerega smo že dolgo zaslužili.

dr. —m.

Ljubljana ne pozna snega . . .

Tako si je mislil neki Rittman, ki nam je prejšnji teden predaval o smučarski tehniki in z njim menda tudi naš, sicer zelo agilni turistovski klub »Skala«, ki nam nabavlja iz tujine take domišljave in komercializirane predavatelje.

Ni bilo pravilno, da je Skala, ki v ostalem zelo pazi na nacionalno obeležje zimsko-sportnega udejstvovanja, za predavanje o smučski tehniki in gimnastiki segla po tujcu. Naša smučarska javnost je danes že toliko izpovojev, da ji ni treba več razlagati smučarskega ABC-ja. Tako predavanje za začetnike, pa tudi za naprednike bi lahko z dokaj večjim uspehom opravili domači priznani in tudi mednarodno kvalificirani smučarski prvaki.

Po pravici so lahko ti naši mojstri, ki so za ta zimski sport žrtvovali že toliko truda, bili upravičeno užaljeni, če slišijo takega smučarskega profesionalca omalovaževati ljubljansko smučarsko sposobnost. Ta predavatelj-tujec pa je napravljaj utis, da ga poslušajo Egipčani, ki snega še nikdar niso videli. Sploh je dobil naš slovenski poslušalec smučar vtis, da je gospod profesionalce prišel v Ljubljano kot akviziter za svoje smuške tečaje in kot eksponent tujsko prometnega društva v Radstadt. Vse to bi še nekako razumeli, ampak, da moramo mi to gospodo plačevati za to, da nam pokaže nekaj lepih posnetkov svoje domovine, to se nam zdi neokusno in za nas smešno. Če so pohajale k Rittmanu v šolo bogate Američanke in

Angležinke, se je v Ljubljani pač močno vrezal, če je mislil, da se bo ljubljanski smučarski kader odzval njegovim vabljenim reklamnim letakom.

Če že misli Skala, da so nam tuji predavatelji potrebni, potem naj nam preskrbi idealne planince, ki so jim planine v duševno razvedrilo in odmor, ne pa take, ki so beli kraljevski sport uklelili v svojo dobičkarsko eksploatacijo. Če se Avstriji s takimi predavatelji zadovoljujejo, naj se, mi se ne. Še celo domačega takega akviziterja bi nagnali, toliko bolj bomo tujega, če se bo v prihodnje zopet pojavil na naši pozornici.

Kakor moramo naši Skali in SPD čestitati za izredno zanimivo predavanje dr. Gušiča o Prokletijah, tako moramo ostro grajati popolen polom zadnjega predavanja o smučski tehniki in gimnastiki. Mi vemo, da je v Avstriji nebroj strokovnih smučarskih učiteljev brezposelnih, nimamo pa zato nikakega razumevanja, da bi jih morali upravmi podpirati. Med našimi smučarji imamo na srečo še večje število prvovrstnih moči, ki bi nam lahko vse točneje in temeljiteje pojasnjevale smučarsko tehniko in smučski sport. Tudi potrebni diapozitivni s strokovnimi slikami bi se našli, saj je Skala tudi na tem polju pokazala dovolj dobre volje in sposobnosti.

Zato odboru kratek nasvet: Zakaj v tujini iskati stvari, ki jih imamo v domači hiši!

Smuk.

Z obhoda

Iz ribarske mreže na Ljubljanici pod tromostjem

—lj Izzivanje. Zopet so se pojavile nemške stavice na poti proti jugu. Ni dosti, da se nam s svojim ogabnim »hajlanjem« nesramno vsiljujejo, ampak zahtevajo pri našem revnem ljudstvu po delavskih predmestjih zadnji dinar. Ko jih mimo-idoči opozori, naj odidejo in se m. r. poslužiti njihovega jezika, se porogljivo obregnejo: »Na svidenje jutri!« Nismo nestrpni in bi si tudi to zadržali, ko bi tudi mi živeli v boljših časih. Za svoje postopanje naj navedemo samo primer: Ko so naši akademiki posetili svoje brate v Korotanu, niso prišli z beraško malho, kot prihajajo k nam z dneva v dan, in niso se vsiljevali, kot se nam vsiljujejo naši »nosilci kulture«. Do volj imamo »uvožene kulture«, ki jo plačujemo zelo drago! Kar se tiče beračenja, naj uredijo pristojne oblasti vse, kar je treba. Ako je prepovedano prosjačiti domačinom, naj se to še bolj pazi pri tujcih, katerih namen ni samo beračenje, temveč še nekaj drugega...

—lj Mussolini govori. V petek 21. oktobra so vsi ljubljanski dnevnikarji prinesli daljše članke o pomenu kumanovske bitke. »Slovenec« je priobčil celo slike kralja Petra, Nikite in vojvode Putnika. Istočasno pa je na 6. strani prinesel tudi sliko italijanskega mogotca v govorniški pozi. Zares le pa primera v slikah. Čudimo se, da je temu ljubljanskemu dnevniku, ki sicer zelo krepko zagovarja naše primorske pravice, Mussolinijeva slika tako priljubljena. Pred kratkim je prinesel sliko njega v gove maske. Nė seznanjajte naše ljudstvo, posebno pa naše mladine s kletim sovragom.

—lj V Jugoslaviji nič ne delajo. »Jutro« nas je v ponedeljek 24. oktobra informiralo, kje delajo filme in kakšne. Povedalo, kakšne filme delajo v Nemčiji, na Finskem, na Tirolskem in na Madžarskem, samo to ni povedalo, da v Jugoslaviji nič ne delajo.

—lj Ajn tih tiger Burše. Pod to šifro se ponuja neki srednješolec, 23 let star, da bi dobil kako zaposlenost, v malih oglaših nedeljskega »Jutra«. Srednješolec, nisi vreden našega kruha, čeravno si tih tig. »Jutru« pa priporočamo, naj ne dela reklame za take Burše.

—lj Patriotizem »Slovenije«. V Ljubljano pride Beograjecan (tiskovna napaka »Slovenije«!), pa vpraša na cesti kogarkoli za pojasnilo. Naš človek bi mu odgovarjal, če že ne v dobri, pa vsaj v približni srbohrvaščini. Naj sedaj ta naš človek pride v Zagreb ali Belgrad (brez tiskovne napake!), ali mislite, da bo vprašal slovenski? — Čudno, kaj vse vidi slovenski kulturni list. Komarjev pik ga bode, germanske kibre pa ne občuti. Ja, kako naj jo opazi. Saj je »Slovenija« glasilo slovenskih kulturnih ljudi, no pa te kulture krušna mati je itak na oni strani Karavank.

—lj Tihi razred. Pri sobotnem veličastnem obhodu je neki srednješolski razred (na srečo edini med stotinami) s pogrebno tišino kvitiral priporočilo vodstva zavoda. Niti en sam vzklík se ni izvil iz »discipliniranih« grl. Mi bi gospodem inštruktorjem priporočali v razmišljanje, kaj bi se zgodilo, če bi zmagali pri Kumanovem Turku in bi oni s svojimi današnjimi varovanci pod germanskim bičem proslavljali turško kumanovsko zmago. Najbrže bi se jim ta bič zelo prilagal na njihova suženjska pleča.

—lj Kje ste bili »narodnjaki«? Pri proslavi kumanovske bitke so sodelovala najrazličnejša društva, ki so smatrala sodelovanje za narodno zadevo. Na žalost smo opazili, da med temi organizacijami ni bilo oficijelno zastopanih: prvič tako zvanih katoliških akademikov in drugič akademsko društvo, ki se šteje za napredno in ima morda največje število članstva. Tudi neko primorsko omladinsko društvo se ni javno pokazalo pri povorki. Čemu?... Pa bo čez toliko let pisal ljubljanski dnevnik, kako je največ pripomogel k proslavi Kumanova.

—lj »Narodna« dama. Zadnjič se je dogodil pri plesnih vajah akademskega društva »Jadrane« značilen incident. »Ronnyjazz« je igral nek nemški tolkač, katerega je spremljalo petje enega izmed godbenikov. Razumljivo je, da je tako početje razgorelo navzoče nacionaliste, ki so ogorčeni protestirali nad tem škandalom. Pa je pristopila k njim navzoča visoka narodna dama in hladno izjavila: »Saj je vseeno, v katerem jeziku pojejo na plesnih vajah!«

Maribor

IZ POTNE TORBE.

J. S.

Vsak ima svoje skrbi in svoja pota. Tako sem moral tudi jaz neko neprijetno jutro na pot. — Tako sem dospel na smoter svojega pota — v Senčnovas.

Stisnil sem se v kot neke gostilne tik velike peči in tam počasi srkal naročeni čaj. Ob dolgi steni in vzporedni mizi pa so sedeli štirje vaški očaki, ki so molče puhali dim iz svojih pip ter me po strani ogledovali. Moj prihod je po vsem videzu prekinil njihov pogovor, ker so bili po izrazu lic soditi razvneti kakor od razgovora, pri katerem si najbrž niso bili povsem edini. Meni najbližji je očividno še hotel drugemu v nečem oporekati, pri čemer ga je pa ovirala moja navzočnost; gledal je večkrat svojega tovariša in potem mene ter mu beseda ni hotela z jezika.

Ker pa sem se jaz poglobil v neko pisanje, se je končno le odločil, pljunil na tla in še dosti glasno rekel sosedu: »Pa vendar ni prav, da so šolski zvezki tako majhni. Moj sin prihaja vsak čas po denar za nov zvezek, ker se je tistih par listov v prejšnjem takoj izpolnilo.« Drugi očak temu pritrdi, rekoč: »Pa ti taki zvezki stanejo enako ali še več kakor debelejši in boljši, kakršne smo poprej kupovali po trgovinah.«

Tretji pa nato pouči oba, češ: »Monopol je monopol, vidva tega ne razumeta!« Tedaj se pa oglasi še četrti — starček kakih 70 let — z vprašanjem: »Kdo pa ima od tega dobiček, država ali kak mešetar? Gotovo le mešetar!«

Na te besede pa so se možje zopet spomnili, da niso sami ter sta me najbližji in četrti možak začela prav izrazito ogledovati iznad svojih na konec nesu oprtih očal.

Meni je pa že bilo tega opazovanja dovolj. Odločil sem se k odhodu, posebno, ko je tudi džez pojenjal. Zaradi tega sem stopil ven, da poravnam račun z gostilničarjem — ki pa je bil pravkar namenjen v našo sobo.

Preteklo torej ni več ko nekaj minut, da sem se vrnil k našim znancem. Ti so se pa čutili po mojem odhodu docela svobodne ter so se v svojem pogovoru tako razvneli, da moje vrnitve niso niti opazili. Najbližjega sem tedaj slisal reči: »To bi morali časopisi obravnavati in pojasniti.« Zavrnil pa ga je drugi, češ da se na časopise ni zanimali, ko niti niso vsi dosledni, da bi se posluževali v naši državi napravljenega papirja, temveč si ga nabavljajo od neke izmožemske firme.

»Lej k-ham to pelja, k-ham to vodi!« se je na te besede odkašljajal naš starček s pipo.

Ko sem se odpravljal, sem pa le še čul četrtega očaka godrnjati:

»Sram jih naj bo, da si ob taki krizi, ko je toliko ljudi brez posla in slabo plačanih — kupujejo tuj papir, ne pa domačega!«

Kranj

ŠE NEKAJ O TUJCIH.

V Kranju obratuje sedem industrijskih podjetij, last inozemskih kapitalistov, v katerih je zaposlenih približno 2000 ljudi plačanih toliko, da ne morejo ne živeti ne umreti. Glavni namen teh podjetij je jasen: izkoristiti, kolikor se pač da, stroje in ugodne okoliščine, delavstvo pa materialno in moralno popolnoma izmožgati, potem je pa pod krinko, da ni več dela, vreči izžrpano na cesto kot nerabno raztrgano kunjo. Lahke in mastne plačane službe so pa v rokah tujcev, ki uživajo sloves strokovnjakov, čeravno jih nadkriljujejo po svoji zmožnosti in strokovni izobrazbi, domače beraško plačane moči, ki se skoro brezplodno žrtvujejo pod pritiskom razmer, tujcu, kateremu se morajo zraven še klanjati in to v lastni svobodni državi. Ogromni dobiček proizvodnje gre skoro ves v tujino! Dovolj žalostno pa je tudi dejstvo, da se nekateri domači nameščenci, med katerimi so celo jugoslovanski rezervni oficirji, medsebojno sporazumevajo skoro izključno le v »blagoslavni nemščini. Uradni jezik teh tovarn je skoro izključno nemški. Merodajni faktorji naj samo malo pogledajo čez plate teh tovarn, pa se bodo sami prepričali o resničnosti navedb.

Vprašujemo se: Koliko časa bo še to trpelo? Koliko časa bomo še to prenašali? Koliko časa bomo še v zasmeh onim, ki nas izmožgavajo? Ni-

mamo mar poklicanih činiteljev, da bi temu nezadržnemu stanju napravili temeljiti red? Pa še nekaj, pri teh podjetjih je zaposlenih več tako zvanih »mojstrov«, ki radi lepšega dobivajo tu, navidez skromno plačo, preostanki se pa plačujejo z jugoslovanskim denarjem njihovim družinam v tujini. Na ta način se pa po mojem skromnem mnenju ne bodo nikdar sanirale narodne finance!

Guštanj

Guštanj. Pozdravljen »Pohod!« Veseli nas, da so se našli ljudje za ustanovitev tega prevažnega tednika, ki bo zastopal res prave nacionalne težnje v duhu Jugoslovanske ideje. Res je, da živimo že nekaj let v naši svobodni Jugoslaviji, vendar še ni tako kakor bi moralo biti, posebno tukaj ob severni meji imamo gnilobe še dosti preveč, imamo tukaj nekaj tako zvanih narodnih, ki se radi postavljajo za nacionalne, če jih pa bolj natanko pogledaš, so pa vse kaj drugega, naj pride enkrat kak opazovalec na kako Sokolsko zabavo, koliko čujete švabčarenja. Če srečaš v trgu naraščajnika, zopet isto, ugleden član Sokola vzgaja svojega otroka samo nemško, imamo tukaj tudi razne gospodarske ustanove, tako posojilnico, klavnico in sportna društva, toda vse pod firmo »internacional«. Ako pride tujec v Guštanj, ima vtis, da je v Prusiji. Ne zamerimo Nemcem in tudi ne nemčurjem, za katere vemo mišljenje, zamerimo pa tistim nacionalno pokvarjenim gospodom, ki gredo z nemčurji ramo ob rami, samo da uničijo socialno šibkejšo nacionaliste.

Pomislimo, tukaj v malem guštanjskem okraju imamo z družinami vred 84 inozemcev, ki vsi do bro živijo, ne zdi se jim pa vredno naučiti se našega jezika in tudi brezposeln ni nobeden, kaj pa naši?

Kakšen teror se pri nas izvaja od strani nemčurjev, naj bo vzgled naslednji primer: Zagrizen guštanjski nemčur je napadel zavednega koroškega emigranta s psokami na »FrisVindišer Hund«. Užaljeni je moral tožbo povleči nazaj, ker je tako zahteval njegov službodajalec Nemeec inozemec, drugače bi bil lahko ob službo.

Ugleden občinski funkcionar je pred kratkim javno v gostilni odobravala nastop Nemcev proti Slovincem ter se bahal, da on vsakega inozemca priporoča pri oblastvih, češ, da so potrebni.

Ako hoče pri nas v Guštanju kdo priti do veljave, mora imeti tri lastnosti, Nemeec, nemčur in pa malo duha po komunizmu, ako pa javno pokaže da si nacionalno zaveden državljani, potem si pa vse, samo človek ne, zatorej boj vsemu, kar ni čisto jugoslovansko. Nacionalist.

Črnomelj

Naši brezdomovinci so začeli zopet izzivati. Znani cunjasti »konjeniki« so se zbrali v neki še bolj znani gostilni, kjer so se spravili nad sokolsko himno ter jo takole prepevali: »zovi, zovi, zovi sviče« — tu so dobili napad kašlja — potem nadaljevali: »oj svinče, svinče« itd. Čeprav Sokolstvo od tega ne bo dobilo kašlja vendar bi tem brezdomovincem svetovali, da pustijo sokolsko himno pri miru; svojo »domoljubno« nevoljo pa stresajo nad »Ciovanazzo«, katera je našim ljudem v sosednji katoliški državi mrtvaški pesmi enaka. Še bolje pa bi bilo, da zapoje kakšno žalostinko v spomin na nekatere naše narodne mučenike, kar bi pod verno krščansko streho lepše donelo.

Res je, na žalost, nacionalisti mirno spimo — pazite, da nas z Vašim nočnim prepevanjem ne zbudite...

Sokoli smo pod visoko zaščito, zato prosimo oblast, da tudi ona štiti naša nacionalna in sokolska čuvstva pred žalitvami breznačajnih brezdomincev.

Šmartno pri Litiji

Cvetka ošabnosti. Na graščini Bogensperk je že nekaj let nastavljen, kot vrtnar neki pristen nemški Čeh, ki odjeda kruh našim ljudem. Omenjeni gospod dobiva od leta — do leta — od višje oblasti dovoljenje za tukajšnje bivanje, češ, da je dober strokovnjak. — Ne imeli bi nič proti, če ne bi temu gospodu rastle radi naše gostoljubnosti pogum, da se očitno že norčuje iz naših ljudi in jih — obdeluje s prav neokusnimi priimki.

Nočemo nikomur delati krivice, toda zahtevamo, da se ljudje, ki uživajo naše gostoljublje zavedajo, da živijo v nacionalni državi. — Ako to ne bo pomagalo, bomo primorani poseči po sredstvih, da take duhteče cvetke tudi izginejo.

Celje

DEJANJA NAJ GOVORE

Ze ves čas, od prevrata pa do danes, čitamo po našem časopisju zahteve po slovenskih nastavljenih na mestih, ki so jih v avstrijskih časih zasidali tujci. Posebno v zadnjem času se ti kliči stalno ponavljajo in postajajo v nekaterih krajih že obupni. V kolikor gre tu za državne nameščence, se je kmalu po prevratu s priromanimi tujci že temeljito pomedlo. Ni se pa uporabljalo brezovke v privatnih podjetjih.

Eno najžalostnejših poglavij v zgodovini slovenskega gospodarstva je, da so večja podjetja, bodisi da črpajo zemeljske zaklade, bodisi da predelujejo naše surovine, še vedno v tujih rokah. In kdo je temu kriv. Morda nespособnost slovenskih rok in možganov? Saj je naša žalostna zgodovina dovolj dobro znana in ni treba na tem mestu obnavljati spominov na naše tlačanstvo in zaslužbenost, ko nismo mogli svobodno razvijati naše sposobnosti. Končno pa je tudi nam zasijalo svobodno sonce. Osvobodili smo se vsiljenega tujega jezika, vsaj pretežni del naroda, imamo svoje narodne šole od najnižjih do najvišje, svoje časopise itd., torej dovolj sposobnosti. Ni pa tako na gospodarskem polju. Tu smo do gotove mere še vedno sužnji.

Sicer se je večina podjetij od pravrtata sem nacionalizirala, prešla so v narodne roke, če ne popolnoma vsaj delno. Toda nad ogromno večino kapitala gospodari še vedno tujec. Ne bomo tu razpravljali o možnosti nacionalizacije vsega našega narodnega premoženja, kajti predobro vemo, da kot ubožen narod tega vsaj v doglednem času ne moremo storiti. Pač pa moramo izpregovoriti o nastavljenih v teh podjetjih.

Ker so bili dolga leta gospodarji naše zemlje tujci, so se polastili tudi naših zemeljskih zakladov in sploh vsega našega prirodnega bogastva. Pri eksploataciji tega bogastva je zaposleval tujec nastavljenec, izobražene za boljše dela in delavce za nižje posle. Ni treba poudarjati, da so lahka in boljše plačana mesta zasedli tujci. Za našega delavca je ostalo najslabše in najnižje delo, kjer se izključno uporablja samo surova sila človeških mišic. Do prevrata bi bilo tako razmerje še nekam razumljivo, kajti suženstvo in slab socialni položaj korakata vzporedno. Toda najžalostnejše in istočasno smešno je pri tem to, da vladajo iste razmere še danes, ko se svobodno gibamo na svoji zemlji. Sicer naraščajo pritožbe dan za dnem, toda rezultat vsega pisarenja je vedno ničla. Tujci udobno sede še vedno na svojih mestih in nam odjedajo že itak skromno odmerjeni kruhek. Pa ne samo da zavzemajo nam pripadajoča mesta še vedno tujci iz avstrijskih časov, pač pa se nastavljajo znova novi tujci, bodisi da se kako mesto izprazni, bodisi da se kje kako novo sistemizira. Vse kaže, da bo ta sistem trajal v neskončnost.

Koliko škode povzročajo ti priromanci narodnemu gospodarstvu. Prvič zasedajo mesta, kamor bi lahko postavili svoje ljudi, drugič denar, ki ga potegnejo s plačo, ne ostane doma, temveč ga po večini pošljejo svojemčez mejo. Končno se ti pritepenici poleg vsega še nesramno obnašajo in nas smatrajo za manjvredno in nesposobno pleme.

So li morda ti domišljavci res nenadomestljivi? Premnogokrat se čuje to trditev celo iz naših vedilnih krogov. Kaj pa vzgajajo naše prvovrstne delovodske in srednje tehnične šole? Čemu imamo na naši univerzi tehnično fakulteto z vsemi oddelki? Trdimo celo da je najboljša v vsej državi. Ali nismo morali teku zadnjih 14 let vzgajati dovolj dobrih in sposobnih moči, ki bi lahko nadomestile »nenadomestljive« tujce. Smo, smo, toda večina njih tava okrog brez službe.

Kaj naj tedaj storimo? Gotovo bi lahko tej narodni sramoti odpomogli naši »nacionaliziranci«. Lahko bi povzdignili svoj glas pri sejah upravnih svetov. Saj so pri podjetjih udeleženi s svojim kapitalom, oziroma vsaj taničeme prejemale in saj stoji za njimi vsa državna avtoriteta. In zakaj tega ne store? Morda nimajo smisla ali pa jim primanjkuje — poguma? So jih morda kuponi in renome-racije res tako preslepile, da ne vidijo krivice, ki se godi delavskemu in duševnemu proletarijatu?

Če oni tega ne zmorejo, apeliramo na kakega idealnega narodnega poslanca, da se za stvar v skupščini resno zavzame in se ta krivica z zakonom odpravi, odnosno njeno daljnje izvajanje prepreči. Interpelacija naj vsebuje:

1. noben tujerodec ne sme dobiti mesta v naši državi,

2. lahko nadomestljivi tujci naj se v doglednem času odpuste, njihova mesta pa naj zasedejo naši ljudje.

3. če se morda res dogodi, da za kako mesto nimamo domačega strokovnjaka, je dotično podjetje dolžno, da skrbi za domač naraščaj.

Treba je, da se te tri zahteve vzakonijo in da se potem zakon tudi izvaja. Če pa iz kateregakoli vzroka ni mogoče gornjih zahtev vzakoniti, naj se s sosednjimi državami stvori konvencija, v kateri zahtevajmo reciprociteto vsaj za isto število ljudi in za slična dobro plačana mesta.

Res je, da imamo tudi mi nekaj naših ljudi v tujini. Vendar pa tu ne mislim navadno delavstvo. Če pride kak tujec k nam, pride le po direktorsko plačo, po mesto inženjerja, delovodje ali vsaj predelavca. Takih pa v tujini mi nimamo. Izseljujejo se le bedni, najslabše plačani delavci, od katerih pa je v zunanjih državah iz drugih držav navadno mnogo več kot pa naših revežev. Mnogo so škodile in doprinesle k nastavitvi tujcev tudi naše inšpekcijske dela, ki pri razdeljevanju dela ne upoštevajo dovolj nacionalnih interesov.

Dovolj naj bo torej pisarenja o tem in preidimo končno že enkrat k dejanjem.

Laško

Uradna konferenca učiteljstva laškega sreza se je vršila v soboto, dne 8. t. m. v Zidanem mostu. Konferenco, ki je bila prva uradna konferenca v našem srezu po osvobojenju, je otvoril in vodil sreski šolski nadzornik g. Ljudevit Potočnik, čitateljem »Pohoda« znan po članku »Vzgoja nam bodi prva potreba« v 1. številki našega lista. Glavni referent pa je bil g. Mirko Sušnik, učitelj v Trbovljah, ki je razpravljal temo »Kako naj se udejstvuje učitelj v smislu idej sokolstva v šoli in med narodom.« — S citatom iz zgoraj omenjenega članka je poudaril, da... »Hočemo, da se naša mladina vzgoji v značajne, nesebične, za obči blagor žrtev zmožne, verne Jugoslovane, da postane tako naš narod zmožen za pravilno pojmovanje in razumevanje tudi idej človečanstva spleh...«

Mislím, da je predavatelj Sušnik govoril iz srca vsakemu Sokolu — brat.

Konferenca je potekla v pristrčni domačnosti, kakršne niso poznali učitelji pri uradnih konferencah bivše mačehovske Avstrije.

Prekmurje

V nedeljo, dne 16. t. m. je priredila podružnica društva »Soče« spominsko svečanost v čast Vladimiru Gortanu in bazoviškim žrtvam. Žalostna resnica je, da je zevala v dvorani, menda v ilustracijo naših nacionalnih razmer tukaj na meji — taka praznina, da je ne more in ne sme nihče opravičevati.

In na drugih svečanostih za avstrijskimi državniki? En primer: Četrty oktober je bil za čas Avstro-Ogrske v koledarju rdeče zaznamovan. Baš 4. oktobra pa je bila v Beltincih, srez Dolnja Lendava, svečana maša-zadušnica za nekega bivšega avstro-ogrškega državnika Prostorna cerkev je bila kmalu polna ljudi. Vsi nameščenci — ki jih zaposluje še danes njegova hči, pa so prišli v žalnih — črnih oblekah. Pokojnik je bil menda velik dobrotnik prebivalstva. Ali ni to vzgledna hvaležnost in disciplina? Pri maši zadušnici, ki se je brala dne 17. t. m. za našega Vladkota Gortana, pa je bila cerkev prazna, ravno tako kakor prejšnji dan dvorana.

Glede nacionalne mlačnosti naših ljudi pa naj bo za primer to-le:

Ko se je na dan 17. t. m. reklo nekemu državnemu uradniku, da naj se udeleži maše, ki se bo brala za Gortana, je isti smehljalčič se odvrnil: »Ah kaj, naj v miru počiva, eden več ali manj, saj je vseeno!«

Neverjetno, ampak resnično! Pa pravimo, da smo nacionalisti.

Dol. Lendava.

Da se tukajšnji trgovci poslužujejo samo madžarščine in nemščine, je splošno znano. Saj so do pred kratkim imeli še dvojezične napise, t. j. v slovenščini in madžarščini. — Da pa si bo upal napisati trgovec na račun, izstavljen za neki tukajšnji urad — besede »Bartwisch« in »Seife«, si ne bi mislili in pričakovali. Kaj se jim ne zdi vredno, da bi se po 13 letih naučili našega državnega jezika? — Bo treba ostre metle, da bo dobro in temeljito čistila take zadevščine.

Gornji Cmurek ob Muri.

Par korakov od meje je gostilna katere gospodar je Slovenec. Semkaj prihajajo nemški purgerji iz Avstrije na pohane piške. Da tem purgarjem boljše teknejo, je na zidu prbito: **Bachhendl 2 Schilling**. Niti 15 korakov od tam pa naša obmejna straža. Naših ljudi gre tudi precej v nemški Cmurek in tam puste marsikateri stotak, a slovenskega napisa ne dobiš niti enega.

Posnemajmo njih!

St. Janž na Dolenjskem

Iz dnevnega časopisja je nekaterim, kateri to zasledujejo že znano, da je bil tuk. kapitan g. Jože Zalokar vsled raznih njegovih izjav proti delovanju Sokola kakor tudi šoloobveznim otrokom, včlanjenim v Sokolu razrešen pouka veronauka na tuk. šoli.

Ni mu dovolj, da je bil razrešen tega posla, še vedno podaja izjave, ki žalijo čut nacionalnega dela. Primer: 13. 9. 1932. Mi (on) se borimo za svete cilje, a kaj so Vaši cilji (naši)? Enkrat ste »centralisti, enkrat avtonomisti, torej ne vem kako bi Vam rekli (na kratko) Vi se borite za gnoj!«

Poznani nam je delovanje g. Zalokarja, poznane tudi razne izjave, a izjavo, katero je podal sedaj kakor navedeno, da je naše nacionalno delovanje gnoj, je vsekakor preveč, pa naj jo izreče navaden človek ali maziljenec. Čas bi že bil, da se tudi nekateri taki gospodje zavedajo, da smo v svoji državi in, da je vsak kdor deluje proti lastnemu narodu, izdajca domovine.

Ne čudimo se, da je pri takih razmerah, kakršne vladajo v našem kraju bilo primorano tuk. sokolsko društvo skleniti ter prositi savez za likvidacijo, kljub temu da ima društvo približno 100 telovadečih članov.

Veliko je še takih, ki pričakujejo vrnitev starih časov, pri tem pa pozabljajo, da so ravno oni tisti, ki uživajo že na tem svetu vse njegove dobrote, — kateri imajo dobrote pa le od celote kakršna je dateri.

Dobro bi bilo za nekatere, da se zavedajo (posebno v Krmelju), da prenehajo z dvolično vlogo, ki jo igrajo v javnem življenju. Naj ne delajo po vetru na zunaj — po duši na znotraj. Kaj nima telo s tako močno hrbtnico samo eno dušo?

Fi-Fi.

Tržič

Proslava 20letnice kumanovske zmage. Vsa narodno kulturna društva in korporacije skupno s šolami so proslavila ta pomemben trenutek na najlepši in najdostojnejši način v nedeljo dne 23. t. m. ob 11. uri dop. v tukajšnji meščanski šoli, kjer se je v telovadnici zbralo ob nabito polni dvorani številno narodno zavedno meščanstvo. Učenci in učenke obeh tukajšnjih šol so podali prav lepo nekaj recitacij iz življenja naših bojnikov, ki so oživele spomin na junaštvo naših prednikov in marsikateremu udeležencu so se zaiskrile v očeh solze spoštovanja.

Pomen kumanovske zmage pa je v prav lepih besedah opisal gosp. Al. Lajovic. Iz te manifestacije je bila odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru I. kot našemu vladarju in prvoboritelju za ujedinjenje Jugoslovancev.

Udeleženci so se spomnili tudi našega prijatelja in udeleženca vseh teh bojev Mih. Čopa in mu poslali tudi pozdrav s te manifestacije.

Pri proslavi pa smo pogrešali naše bivše Jožefarje, ki pa so ob istem času priredili na trgu s svojo cerkveno godbo koncert, pri katerem pa so igrali vse druge melodije prej nego naše narodne, ki bi bile ob takih prilikah na mestu in katere bi res zbudile nekoliko spomina na našo jugoslovansko preteklost. Morda pa je bil ta koncert namenjen samo za rešitev afriških pogonov?

Zato naj gospodje tam okoli vedo, da je bistro oko tržiških nacionalistov vedno ostro uprto na njih delo ter da jih bo ob pravi priliki znalo tudi temu primerno pogledati.

Drugič pa še kaj več.

Klub jugosl. primorskih akademikov javlja, da se bo vršil v ponedeljek 31. t. m. članski sestanek v Gledališki ulici 8/I. s predavanjem tov. Slavoljuba Ferjančiča: O vlogi primorskega akademika v emigrantskem pokretu.

Primorske novice

Denar rabijo. Vse ceste, ki vodijo proti naši državi popravljajo Italijani z vso hitrostjo. Pri delih uporabljajo najmoderneje stroje s katerimi popolnoma razrivajo ceste. Po taki razriti cesti je te dni peljal neki kmet iz Senožeč živino. Ker ni mogel z njo hoditi čisto po desni strani, radi prevelikega jarka, ga je cestna milica kaznovala z globo 10 Lir za vsako glavo. Kazen je moral plačati kar na mestu!

Naša dekleta zlorablajo. Nasi fantje, čim doslužijo vojake, odidejo v tujino za kruhom. Vasi na Primorskem postajajo dan za dnem bolj mrke in temne. Z našimi dekleti pa se zabavajo in jih zapeljujejo karabinierji in sploh uniformiranci, katerih je po primorskih vaseh na ducate.

—p Ne plačaj! Pred dvema leti so dovršili cesto Senožeče-Vreme. Razumljivo je, da so zato porabili mnogo zemlje naših kmetov. Kljub mnogim intervencijam do danes še niso niti enemu kmetu izplačali centesima odškodnine.

—p Italijani kupujejo slovenska posestva. Slovenska posestva grede radi neznošnjih davkov dan za dnem na dražbe. Zanimivo je, da take dražbe ne razglašajo javno! Zato pa tem bolje vedo za take zadeve Italijani, ki primorska posestva kupujejo za smešno nizke cene. V Senožečah jim pomaga kupovati občinski tajnik, propalica Sturm.

—p Vojaki pustošijo. Ves september so se vršile velike vaje italijanske vojske ob jugoslovanski meji. Vojaki so se vadili baš ob času trgatve in zrelega sadja. V Senožečah so jo vojaki ubrali na bližnje češplje, ki so rasle ob cesti. Ko je pričel gospodar vpiti čigava lastnina je to, so mu vojaki ironično odgovorili: »To je „terra nostral!“« »Naj le bo zemlja vaša, toda češplje so moje.« jim je odgovoril kmet, vzal sekuro in pred njimi posekal tri češpljeva drevesa, ki so stala ob cesti.

—p Propalica. V Senožečah imajo »podestata« po imenu Medeni (Meden). Ta poturica je ljudem zelo v želodcu. Ne samo radi tega, ker je popolnoma nezmožen v opravljanju svojih poslov temveč tudi zato, ker škoduje našim ljudem, kjer le more. Koliko mu kljub temu Italijani zaupajo se kaže v tem, da vse važne odloke daje le tamošnji živinozdravnik, tajnik fašja, ki je doma nekje z notranjosti Italije.

Koroške novice

—k Koroška kmečka zveza, politična stranka gosposkih kmetov in slovenskih renegatov, se nahaja v precej neprijetnem položaju, ker ne ve, kaj bi s svojim bivšim voditeljem, g. Šumijem. Njegovo neramno zlorabljanje gospodarske krize za politične namene — propagiral je davčni štrajk, ustavitel vseh plačil za dobo krize itd. — je dovedlo strankoskoro do razsula. Poleg duševnega vodstva v stranki je izgubil radi upravne reforme koroškega deželnega zbora mesto namestnika deželnega glavarja. Hotel je iti nato v Rusijo, pa se je premislil, ker je upal, da bo dobil ali mesto voditelja deželne zveze poljedelskih zadrug ali pa ga bo avstrijska vlada poslala radi svojega frankofilstva z poslanika v Berlin. Vodstvo poljedelskih zadrug ga je odklonilo, ker rabi strokovnjake, ne pa politične agitatorje, Berlin pa se je za takega poslanika lepo zahvalil.

—k Vzgoja nemške mladine na Koroškem. Obletnica plebiscita na Koroškem daje voditeljem pangermanističnih društev, organizacij in korporacij ugodno priliko, da si bijejo na svoja prsa, kot da bi bili dne 10. oktobra 1920 premagali ves svet, in nanovo bruha iz svojih nenasnih žrel sovražstvo proti Slovanom kot najhujšim sovražnikom nemškega naroda. Kulturna, telovadna, sportna in druga društva si podajajo ob tej priliki roke v navduševanju za boj proti Slovanstvu. Toda sovražstvo se ne seje samo v javnem udejstevovanju mladine, temveč sega globoko v šolske klopi, kjer se morajo otroci, ne glede na to, ali so slovenskega ali nemškega pokolenja, učiti in prepevati pod vodstvom šulverajnskega učitelja-renegata nemško-nacionalne pesmi, pisati naloge o Koroški in poslušati govore o velikosti in moči nemškega naroda ter o malovrednosti in brezpomembnosti Slovanstva. Da se čestokrat rabijo izrazi kot »vindiše« in »čuš«, je razumljivo. Iz tega je tudi razumljivo, da nemško srednješolsko dijaštvo, ki se pripravlja za voditeljsko službo na deželi ne pozna za slovenski narod, najmanj pa za koroške Slovence, drugih izrazov kot psovke in da so čini, ki veljajo pri Nemcih za junastva, pri Slovincih izdajstvo. »Koroški slovenski duhovniki so zaslužili, da se jih je postreljilo«, tako se je izrazil višješolec, ki biva v celovškem Marijanišču! In dijak, ki se celo pripravlja za duhovniški stan, se je izrazil: »Starci, izdajalski f... zaslužijo nož med rebra«. To so slike nemške kulturne vzgoje na Koroškem!

Strelske družine

—st Trbovlje. Otvoritev strelišča. V nedeljo 23. oktobra t. l. je naša mlada strelska družina imela svoj praznik, h kateremu so prihтели tudi gostje iz ostalih zasavskih krajev, pa tudi iz Celja. V povorki je občinstvo, sledeč rudarski godbi, odkorakalo izpred rudniške restavracije na novo zgrajeno strelišče. Svečana otvoritev strelišča se je izvršila z govori predsednika strelske družine, zastopnika celjskega strelskega okrožja g. polkovnika Šarenberga in drugih zastopnikov. Tudi gosp. župnik, ki je blagoslovil strelišče, je spregovoril par toplih besed in poudaril pomenljivost dejstva, da se strelišče odvarja istočasno s proslavo dvajsetletnice balkanske vojne. Iz ust slovenskih duhovnikov slišimo le redkokdaj take besede. — Sleđil je prvi, krstni strel, ki ga je oddal v polno g. polkovnik Šarenberg. Nato je bilo otvorjenō splošno streljanje. Strelišče se nahaja na zelo primerem mestu. Zgrajeno je bilo po načrtih in pod vodstvom stavbenika g. Češčuta. Sedaj je dana možnost tudi Trbovljam, da razvijejo v svoji dolini strelski sport in pomnožijo armado strelcev naših družin.

—st Goriče. Pri nagradni tekmi dne 2. t. m. si je priboril prvo mesto br. Janez Mali iz Gorič (73 točk), drugo mesto br. Tavčar iz Kranja (58 točk) in tretje mesto br. Alojz Malič iz Gorič (57 točk).

—st Dragomer — Brezovica. Na občnem zboru dne 25. septembra t. l. je bil izvoljen sledeči odbor: Preds. br. Anton Rus, podpreds. br. Vrhovec Stanko, tajnik br. Ivan Filipič, blagajnik br. Zdravko Mikuš. Za odbornike br. Seliškar Matija, Skodlar Matevž, Gostiša Franc, Čamernik Filip, za preglednike računov br. Ivan Remškar, Franc Novak in Franc Vidmar.

—st Podbrezje. Pripravljalni odbor za ustanovitev strelske družine javlja, da se vrši v kratkem tozadevni občni zbor. Prijave sprejema br. Pretnar, pitomac-akademik vojne mornariške akademije — Podbrezje.

—st Vrhnik. Ze precej časa je od tega, ko je bil na Vrhnikih ustanovni občni zbor strelske družine. Ob tej priliki nas je posetil tudi g. polk. Novakovič, ki je imel lep govor. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. župan, mag. phar. Hočevar, za podpredsednika pa znani nacionalist g. Josip Jelovšek. Navzoča je bila večina Sokolov, kar je zelo pohvalno. Morda bi se na občni zbor odzvali tudi drugi, toda ko so čitali vabilo, da naj pridejo Sokoli — niso prišli. Dosedaj je okrog 50 članov. Težko že pričakujemo strelskih vaj. Upamo, da ne bomo zaspali!

—st Ziri. Delovanje streljačke družine v Zireh je bilo letos v polnem razmahu. S skromnimi dohodki članstva smo si zgradili lastne, lične strelske barake, kakih 500 m oddaljene od državne meje. Z veseljem odmevajo strelji na uho njim, ki se dnevno oborožujejo in manevrirajo proti nam. Naše oko je mirno, toda bistro.

Nekaj opomb k resolucijam „Šole in doma“

Občni zbor društva Šola in dom je sprejel resolucijo z 12 točkami, kjer so starši navedli nekaj svojih upravičenih želj. Mnoge teh želj so, žalibog, v ozki zvezi z »budžetsko mogočnostjo« in torej — neizpolnjive (n. pr. šolnina, obnovitev III. drž. gimnazije itd.). Če pogledamo, koliko srednjih šol je bilo reduciranih drugod, moramo priznati, da smo Slovenci še srečno rešili vse, kar je nam nujno potrebno. Gotovo je, da smo vsi za to, da imamo čim več in čim popolnejših učnih zavodov. Ni dvoma, da je to tudi želja vlade, zato »vsaka okrnitev« našega šolstva še ni izraz preziranja našega kulturnega napora v preteklosti. Zavedamo se vsi, da je dobro urejeno narodno šolstvo s pravilno nacionalno vzgojo pogoj za vsak napredek in izboljšanje naših sedanjih razmer. O teh šolskih vprašanjih se je oglašilo tudi par podlistkarjev v »Slovincu«. Eden teh podlistkarjev je po udaril, da so otroci last staršev in da imajo torej starši pravico zahtevati za svoje otroke pravo versko vzgojo. Mislimo, da je verske vzgoje v naših šolah dovolj in da je vse to stvar cerkve in doma,

ki imata dovolj prilike, da še dodata, če je »vere« v šoli premalo. Otroci so tudi last države in dolžnost šole je pred vsem — ne da vzgaja dobre vernike te ali one cerkve — ampak dobre državljane in srečne ljudi, ki bodo zmožni uveljaviti svoje sile v življenju. In tu se nam zdi potrebno dodati par misli k 6. točki resolucij, s katero se bavi tudi drugi podlistkar v »Slovincu«. Ta točka govori o šolskih knjigah, češ, da morajo biti vse pisane v slovenskem jeziku. Pred vojno so bili starši tisti, ki so zahtevali čim več nemščine, češ da jo bodo otroci v življenju potrebovali. In res smo se naučili nemščine samo na ta način, da je bila učni jezik. Tudi srbohrvaščino bodo rabili naši otroci v življenju, — Slovenija ne more dati kruha vsemu našemu naraščaju — zato je treba, da se je kolikor mogoče praktično naučimo. Naši otroci se tega jezika in cirilice tako igraje naučijo, da jim ne dela nikakih težkoč. Zato pri šolskih knjigah ni najvažnejše to, da so pisane slovensko, ampak da so dobre in poceni. Srbi se drže v šolskih knjigah bolj francoskega sistema, mi pa nemškega. Ako primerjate one z našimi, boste takoj spoznali, katere so bolj. »Slovincu« precej jasno namiguje, za katere knjige gre. Srbi imajo zelo praktične in poceni knjige za nemščino. Zato smo jih tudi pri nas vpeljali. Toda »Jugoslov. knjigar« je založila dražjo in slabšo učno knjigo za nemščino in zato bi morali to rabiti. Otroku je vseeno, ali ima slovensko ali srbohrvaško učno knjigo, glavna stvar je, da je prijetna in praktična — za starše pa je važno še to, da je poceni. Srbske učne knjige — posebno iz založbe Gece Kona — so prav vzorne, prijetne po obliki, jasne v tisku, in so vsaj za polovico cenejše ko slovenske. Na občnem zboru društva »Šola in dom« se je govorilo tudi o pouku srbohrvaščine in se je zahtevala primerjalna metoda, o čemer smo tudi mi že pisali, ko smo govorili o tistih pustih »Vadnicah«, ki se rabijo zdaj po naših srednjih šolah. Imeli smo priliko primerjati nekaj srbohrvaških in slovenskih učnih knjig in smo mnenja, da bi bili skupni učbeniki v nekaterih predmetih zelo na mestu in da prav nič ne škodi, pač pa koristi mladini, če tudi pri drugih predmetih pridobi nekoliko znanja v srbohrvaščini, ki jo bo pozneje pri študiju in v življenju rabila. In srednja šola je za to, da pripravlja za vseučiliški študij in življenje.

Kam plovemo?

Vsak iskren domoljub se je ob prevratu od dahnil in mislil, da je s svobodo končal boj z našimi zatiralci Nemci. Prve mesece je res tako izgledalo. Naši bivši zatiralci so se poskrili v svoja skrivališča, misleč, da se bomo držali gesla: »Zob za zob!« A mi s svojo hlapčevsko naravo, s svojimi mehкими hrbtenicami in opojem osvobodilne zarje, nismo bili zmožni tega. In vendar bi bilo dobro, da bi si zagotovili mir pred nemčursko hidro. A prišlo je drugače. Nemci so spoznali našo slabost in so kmalu zapustili skrivališča ter prišli na dan kot vneti patriotje. A v tem svojem lažipatriotizmu so se spozabili in so postajali od dne do dne predrznejši in v letu 1930 je dosegla njihova predrznost najvišjo točko. V tem letu so se zopet lotili dela za popravilo podrtega mostu do našega Jadrana.

Zbral se je njihov štab okoli »kulturbunda« in je sklenil, da mora njihov boj biti v prvi vrsti naperjen proti naši narodni šoli. Oni dobro vedo, da ima bodočnost oni, ki ima v svojih rokah mladino. Začeli so na severni meji. Tu si hočejo od Dravograda do Radgone priboriti na vsaki šoli nemške razrede, da bi tako svetu pokazali, da so ti kraji nemški. Seveda ne gre tako gladko, kakor bi oni želeli. Še imamo hvala Bogu na naši severni meji nacionaliste s trdnimi hrbtenicami, ki budno pazijo na nemško zločinsko početje. Kakor v pokojni Avstriji kupujejo slovenske duše. Žalibog imamo na naši severni meji, odkrito povedano, še zelo nezaveden živelj. To so tisti naši ljudje, ki so jih Nemci s svojimi potujčevalnicami okužili — to so naši Nemčurji, ki še znajo naš jezik, a ga nočejo govoriti. Vse te naše mlačneže imajo Nemci še vedno v svojih krempljih. S temi barantajo tam, kjer čistokrvnih Nemcev ni. A t. ljudje so rojeni Slovenci, zato gospodje germanizatorji: »Roke proč od teh naših ljudi«.

Največja in najodgovornejša naloga vseh iskrenih nacionalistov je, pridobiti te mlačneže, predvsem pa njihovo deco. Vlada bi morala te nacionaliste podpirati moralno in materialno pri njihovem delu.

Mejaš.

Za nacionalno gospodarsko samostojnost

Ugledni češki nacionalist, redni čitatelj našega lista nam je poslal članek, ki ga v prevodu prinašamo:

V sedanji gospodarski krizi bi se morali zamisliti nad dejstvom, da naša svoboda še ni popolna in da še ni tudi osigurana. Ne mislim pri tem vojaško, temveč gospodarsko. Vsaka država, dasi ji je mir milejši, ima vendar tudi za primer vojne svoje dobro premišljene načrte, kako braniti meje domovine. V ta namen imamo vojaško vedo, šole, stalno armado, ki so vsak hip pripravljene na obrambo države.

Vendar zgolj vojaška pripravljenost ni zadoščala v preteklosti in ne bo v prihodnosti za ohranjanje narodne svobode, če ni narod, ki to državo tvori, složen, zaveden in gospodarsko močan.

Mi zapadni in južni Slovani smo premajhni narodi, da bi se mogli sami na hitro osvoboditi tujega področja, toda baš zato nas mora tembolj spojit bratsko čuvstvovanje, zaupanje enega k drugemu, kajti le v tem primeru je praktično mogoče uspešno gospodarsko sodelovanje. Dobro je dejal polkovnik Radosavljevič, predsednik Fidaca in naših borcev, ob letošnjem vsesokolskem zletu: Mi bivši bojevniki smo mnenja, da je po svetovni vojni nastala nova vojna — in to gospodarska, ki ni nič manj grozna ter zahteva združenega napora vseh zdravih moči.

Politična svoboda brez gospodarske neodvisnosti in brez lastne izdatnosti ne more biti zadostno jamstvo svobode in varnosti naroda ter države. Moja iskrena želja je, da bi sprožil sokolski zlet, ta krasna prireditelja, na katerem so verni stari tradicijam nastopili skupno Čehoslovaki in Jugoslovani, tudi naša gospodarska prizadevanja, vzbudil medsebojno gospodarsko zanimanje, poglobil stike tako, da bi skupno mi oboji iz te grozne gospodarske vojne šli kot zmagovalci.

Apel bratskemu jugoslovanskemu narodu.

Naša borba mora biti usmerjena k gospodarski samostojnosti. Sredstvo in najuspešnejše orožje v tej borbi je — nacionalna zavednost! Brez te — borbo izgubimo! Naša narodna mlačnost je kriva, da nas obvladuje še danes tuj kapital, ki ima le prečesto tudi čisto politične cilje. Ubija narodni ponos, otopi narodno samozavest in nam vsiljuje prepričanje, da smo slaboten, reven, nesamostojen, nezorel in manj vreden narod.

V časopisju, na slavnostih in na drugih prireditvah, ki jim je namen našega zblizanja, plane na dan in vzplamti v nas bratska ljubav, prihajajoča čista in neskaljena naravnost iz srca. Objemamo se, poljublamo — navdušenje ne pozna mej. Toda žalibog hitro zopet ugasne, čim odzveni poslednji glas slavnostne godbe in čim si stisnemo roke ob slovesu. To je naš slovanski značaj, ki mu primanjkuje vztrajnosti, trajnosti, stalnosti in trdne volje. Trenotki narodnega navdušenja gredo mimo nas kot krasen sen — a praktično realno življenje pa kaže povsem drugo sliko. Ne poznamo se, tuji smo si; nezaupno gleda Jugoslovan na Čeha in nasprotno, celo sami med seboj smo nezaupljivi. Kako drugače izgleda naš človek na Nemca ali žida, to so gospodje, katerim, mislimo, je treba dajati koncesije. Naše blago, čeprav bi bilo boljše in cenejše, je v naših očeh manj vredno, mi cenimo le blago iz Nemčije, Amerike, Anglije itd.

Nočem pa s tem morda klicati bojkot nad tujim blagom, ker če hočemo v tujino prodajati, moramo tudi tam kupovati. Toda izrabljanje bogastva naših zemelj bi moralo biti v naših rokah. Zadošča nam samo primerjati, koliko Slovanov ima tovarne in metja po tujih zemljah in koliko podjetij pri nas je naših?

Pa pojdite v ta podjetja in iščite naše ljudi. Ravnatelji, inženirji in vodilno uradništvo — administrativno in tehniško — vse

semi Nemci. Kdo naj potem vzgaja naše delavstvo v domoljubnem duhu? Kdo naj ga odvrača od komunizma? Dočim imamo uradniška mesta zasedena s tujci, je na tisoče mladih, delavoljnih in talentiranih absolventov fakultet, obrtnih šol, trgovskih akademij itd. brez kruha. Ako danes kliče nemški narod v Nemčiji: »Nemčija probudi se in ostan!« — imamo mi toliko več pravice zaklicati: »Od Jadrana do Baltika! Slovani zdramite se!«

Agresivni in ofenzivni nemški kapital, ki obvlada veliko večino industrije v slovanskih državah je ovira, postavljena z namenom paralizirati poskuse osamosvojitve posrednih slovanskih podjetnikov na gospodarskem polju. Zato tudi germani zasedajo vodilna mesta in ne pripuščajo nanje naših ljudi. Bolj moramo paziti na nemške tovarne v naših državah, nego na neprijateljske trdnjave na naših mejah. Te gospodarske trdnjave, raztresene po vseh slovanskih zemljah, so za nas nevarnejše od nemških pušk in topov. Te nam vsiljujejo nemško mišljenje, povečujejo nemško kulturo in tehniko, odnaručujejo neposredno ali posredno naše delavstvo, gonijo ga v komunizem, razširjajo zlohotno lažne vesti, ki izpodkopavajo temelje naših držav.

Mi, ki smo se v svetovni vojni borili za narodno osvobodjenje, se moramo zanimati tudi za gospodarsko osamosvojitve naroda. Prvi korak v tem pogledu mora biti stroga registracija vseh tujcev — nameščencev.

S tem se lahko izprazni mnogo mest, ki jih zavzemajo tujci, in jih morejo zasedati naši ljudje.

S tem se razbije tudi ovira, ki nam Slovanom ne daje razviti svoje podjetnosti, kajti zanjo ne zadoščajo šole, temveč praksa in vpogled v gospodarsko življenje.

Zato kličem še enkrat: Slovani, zdramite se!

Film naše zemlje

»LJUBLJANSKI ZVON«.

Ta steber, okoli katerega se je pol stoletja razvijala slovenska literatura, je prišel zadnje čase v roke ljudem, ki so pod krinko »svobodne in objektivne kritike« kazali popolnoma drugačne kulturne in politične namene. Zato so napadali vse, kar ni izšlo iz njih kroga in ni odgovarjalo njihovega političnemu mišljenju. Napadali so tudi »Zenski svet«, ki je namenjen našemu narodnemu žensstvu in že več ko 10 let vestno izpolnjuje svojo nalogo. Nato je prišla na vrsto CM družba. Neki Košak se je spravil nad koledar CM družbe z brezobzirnostjo, ki kaže celo to družbo v pravilni luči. »Samorodna slovenska kultura« namreč zadnje čase tako malo rodi, da se morajo »Zvonovi« kritiki ukvarjati s koledarji, česar v prejšnjih časih ni bilo treba. Zaradi te kritike je odstopil dolgoletni urednik CM koledarja, ki pač ni mislil, da bo na stara leta dočakal tako zahvalo »Ljubljanskega zvona«. Naravno je, da so vse te stvari distigirale tudi naročnike, ki jim »Ljubljanski zvon« že dolgo ne nudi tega, kar bi si želeli. Popravki »Zenskega sveta« in CM družbe v »Ljubljanskem zvonu« pričajo, da je javnost zapazila, kaj se skriva za »Zvonovimi« kritikami, in se postavila proti nagradam takih kulturnih delavcev, ki napadajo slovensko kulturno in obrambno delo samo zato, ker ne odgovarja njihovega političnemu prepričanju. Ti dogodki spravljajo tudi »Tiskovno zadrugo« v čudno luč.

ALI JE MESTNA OBČINA NEMŠKI URAD?

Mestni magistrat v Ljubljani izplačuje mnogo številne stalne mesečne podpore. Te podpore uživajo večinoma starejše, v Ljubljano pristojne ose-

be, ki so postale delanezmožne in so jim te podpore v pomoč pri njih preživljanju. Te podpore dobivajo, kot rečeno, večinoma starejše osebe. Med temi je pa zelo veliko takih, ki bi teh podpor radi njihovega nacionalnega čuvstvovanja in narodnosti ne smele prejemati. Dandanes, ko vsaka država gleda v prvi vrsti na svoje državljane, bi tudi mestna občina ljubljanska morala imeti to zavest in zahtevati, da ji dopisujejo prejemalci podpor v našem jeziku. Če nimajo prejemalci podpor toliko čuvstvovanja za naš jezik in našo državo, da se niso mogli (ali hoteli) naučiti slovenskega jezika, tudi ni naša dolžnost, da jih še nadalje podpiramo. To naj velja brez obzira za v Ljubljani kot tudi izven nje podporo prejemajoče osebe. Zahteva naj se, da morajo biti dopisi v pravilni slovenščini sestavljeni, sicer se ne priznajo. Če je uradni jezik slovenski, naj bodo tudi dopisi v državnem jeziku.

PREVISOKE PLAČE.

Toliko se govori in piše o krizi, o redukcijah, o brezposelnosti in bedi. Vidimo in slišimo, kako propada naše gospodarstvo, kakšna beda je po delavskih okrajih in rudarskih revirjih in vsepovsod, siromaštvo vpije do neba. Medtem pa imajo naša samoupravna in privatna podjetja nastavljene razne upravne svetnike, generalne direktorje, direktorje, prokuriste in razne specialiste, katerim plačujejo horendne mesečne plače. Javna tajnost je, da prejemajo ti ljudje od 15 do 60 tisoč Din na mesec poleg drugih ugodnosti in renumeracij. Medtem ko ima uboga delavska para tri do štiri kovače na dan, ako je seveda zaposlena.

Delavstvo se meče na cesto v masah, češ: denarja ni! Nikoli pa še nismo slišali, da bi bil kak generalni direktor ali tak višji gospod odžagan radi krize in radi pomanjkanja denarja. Kdo je

torej kriv bede in vsega tega? Kdo goni delavske mase v obup? Kdo jih zavaja v komunizem in v protidržavno smer?

Mi, ki hočemo v državi red in pravičnost, enakost in bratstvo, se bomo borili tudi proti temu razjedajočemu zlu.

KRALJEVA SLIKA.

V Ljubljani so odprli v zadnjem času nekaj novih lokalov, nekatere so pa renovirali. Vsi ti lokali so zelo okusno in moderno opremljeni, da delajo mestu in narodu čast. Čudno pa je, da vidimo po vseh teh lokalih sliko Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki pa ne samo, da ni umetniška, kljub tolikim umetnikom, ki životarijo v Ljubljani, ampak so te slike take, bodisi po izdelavi, kakor po okvirju, da se mora zgražati vsak nacionalist. V nekem takein novem lokalu sem napravil zadevno opazko natakarku. Odgovoril mi je, da je on sam, natakark, napravil kraljevo sliko in da seveda nima strokovne izobrazbe.

Kraljeva slika ni slika, ki predstavlja samo neko osebo, ampak kakor je kralj predstavnik celotnega naroda, tako njegova slika predstavlja ves narod. Zato je čast, ki jo izkazujemo kraljevi osebi, odnosno sliki, istovetna s častjo in s spoštovanjem do celotnega naroda. Naš kralj pa zasluži tudi kot oseba še posebno spoštovanje. Zaradi tega priporočamo lastnikom omenjenih lokalov, da čim prej zamenjajo kraljeve slike s takimi, ki bodo delale narodu in mestu čast; posebno še, ker je Ljubljana središče tujkega prometa.

LISTNICA UPRAVE.

Ker dobivajo nekateri cenjeni naročniki naš list z netočno označbo imena in poklica, jih vljudno prosimo, da pri plačevanju naročnine na položnici točno izpolnijo svoje ime in poklic.